

S O K F É L E .

58. Szám. Béts. Julius 19-dikén. (6) 1833

Emlékeztető Jegyzetek.

J u l i u s .

17 Jul. — 1685. Lotharingi Károly körülveszi Érsekujvárat. — 1440. I Ulászló Királyunk uralkodni kezd. — 1724. Szül. Jász-Apáthiban Makó Apát a' Pesti Universitásban Directora a' philosophiai Facultásnak.

18 Jul. — 1099. Gottfried ki kiáltatik Jerusalemi Királynak. — 1100 † Gottfried.

19 Jul. — 1717. Eugen békeríti Belgrádot hol 30,000 válogatott katona fekszik.

A' Német Birodalmi - szövetség.

Német Országnek uralkodó Hertzegi 's szabad városai 1815-ben egy állandó szövetségre léptek Bétsben, mely az egész Német Országot szintúgy, mint a' szövetség egyes Státusait is, minden történhető megtámadás ellen oltalmazza; aláírták annak aktáit 1815-k eszt. Junius 8-dikán 's *Német Birodalmi szövetség*-nek nevezék. A' szövetségnek, mely magában véve is elég erős, 's idegen oltalomra nem szorúl, tzelja: Német Ország belső és külső bátorságának, az egyes Státusok függetlenségének és sérthetlenségének fenntartása. Mindegyik szövetségi tagnak egyforma kötelességei 's jussai vagynak. Minden végzése a' szövetségi gyülekezetben hajtattnak végre, melyben mindegyik tag, a' birodalmi kiterjedés erányához képeest, vagy egy tulajdon, vagy, többekkel együtt, egy voksal bír. A' szövetségi gyűlésben, azok közt, Austriát illeti az Elölülőség. A' szövetségi tagok mindegyike tehet javallatokat, mellyeket az Elölülő köteles,

Toldalék a' M. Kurírhoz.

58 (6)

bizonyos időszak alatt, közönséges tanácskozás alá vétetni. Azon esetben, ha új törvények szerkesztése, vagy a szövetség már fennálló alapos törvényének változtatása, magokat a szövetségi actákat érdeklő határozások, organicus szövetségi rendelkezések, 's más köz hasznú rendelkezések, forognának fenn; a tagok (a kisebb gyűlésnek előbbi elhatározása után, valyon az oda tartozik e?) egy második nemű gyűlést formálnak, mely *Plenum*-nak neveztetik, 's a melyben mind-egyik szövetségi tag, a birtok nagysága erányához képpent (a mint alább látható), egy vagy több voksal bír. A kisebb gyülekezeten voksok többsége határozza el a dolgot, és, ezek egyenlősége alkalmával, az Elölülő; a Plénumban ellenben, két harmad rész. A szövetségi gyülekezet, melynek állandó helye Frankfurt a Ménus vize mellett, szakadatlanul tart, de ha tanácskozásra nints szükség, 4 hónapi időközre szétoszolhat. Mindenik szövetségi tag kezeskedik a szövetségbe foglalt birtokairól, 's nyilvánosságos szövetségi haború alkalmával, egy tagnak sem szabad az ellenséggel akár magános alkudozásra lépni, akár fegyvernyugvást, vagy békét kötni. Szintúgy nem szabad egy tagnak sem oly öszve köttetésbe lépni, melly talán az egész szövetségnek, vagy az egyes Státusoknak is bátorságát veszedelmezethetné. Továbbá egy szövetségi tagnak sem szabad a másikat, akár mi szín alatt meg támadni, sem a tziódásnak erővel vetni véget, hanem tartozik azt a szövetségi gyűlés elébe terjesztetni, mely azonnal köteles közben járásával, az e végre kinevezett személyek által próbát tenni. Ha hogy ezen próba rosszszúl üt ki, a dolgot bírói tekintet dúti el, 's ez ítéletének azonnal tartoznak magokat a tziódó felek alája vetni. Mindegyik szövetségi státus, melynek lakosi 300,000-nél kevesebb számra telnek, egye-

sül más szövetségi taggal, legalább a' melyikkel együtt annyit számlálhat, egy közönséges felső Törvény-hatóság formálására. Az olyan Státusokban hol az illy törvény hatóság már fenn áll, ha a' nép száma 150,000-nél nem kevesebb, eddigi formájában meghagyattatik. A' négy szabad városok együtt éppen egy ily felső törvény-hatóságot formálnak. Minden keresztyén felekezet egyforma jussal bír, 's a' zsidó hit sorsosinak polgári javításokról ezentúl fognak gondoskodni. A' szövetségi Státusok Jobbágynai következő jusokkal bírnak: 1-ör. A' Státuson kívül, akárhol élnek, szerezhetnek magoknak jószágot, a' nélkül, hogy azért az idegen Státusokban több terhet hordoznának, mint az ott születtek. 2-or. Egyik Státusból a' másikba szabadon költözhetnek, akármelyik szövetségi Státus polgári vagy katonai szolgálatjába léphetnek, mely esetben hazája eránt semmi köteleztetésnek helye többé nints. 3-or. A' mennyiben a' jószág más Státusra megy által, szabadok a' további adótól (Nachsteuer) kivéven, ha különös szabad költözési-egyezősek állanak fenn. 4-er. A' szövetségi gyűlés gondoskodni fog hasonló rendelkezések tételéről, a' sajtó szabadságra az Írók és szerkeztetők jussainak bátorságba való tételére nézve az után-nyomtatás (Nachdruck) ellen. Szintügy rendszabások fognak tételödni a' Szövetséges Státusok kereskedési közösülésére és hajókázásra nézve.

A' Német Birodalmi szövetségnek tagjai a' következők:

1. Az Austriai Császár, 1 voksal, 's a' Plénumban 4 voksal, 10 milliom 655,324 lakosokkal.
2. A' Porosz Király, 1 voksal, a' Plénumban 4 voksal, 9 mill. 302,220 l.
3. A' Bajor Király, 1 voksal, a' Plénumban 4 voksal, 3, mill. 876,000 l.

4. A' Saxoniai Király, 1 voksal, a' Plénumban 4 voksal, 1 mill. 414,700 l.
5. A' Hannoverai Király 1 voksal, a' Plénumban 4 voksal, 1 mill. 568,300 l.
6. A' Würtembergi Király 1 voksal, a' Plénumban 4 voksal 1 mill. 568,300 l.
7. A' Bádeni Nagy Hertzeg, 1 voksal, a' Plénumban 3 voksal, 1 mill. 141,800 l.
8. A' Hesseni Választó Hertzeg, 1 voksal, a' Plénumban 3 voksal, 602,700 l.
9. A' Hessendarmstadti Nagy Hertzeg 1 voksal, a' Plénumban 3 voksal 718,900 l.
10. A' Dánus Király, Holstein és Lauenburg végett, 1 voksal a' Plénumban 3 voksal 416,500 l.
11. A' Belgiomi Király, Luxemburg végett 1 voksal, a' Plénumban 3 voksal 264,400 l.
12. A' Braunschweigi Hertzeg, kinek a' Nassaui Hertzeggel 1 voksa, a' Plénumban pedig tulajdon 2 voksa van, 244,200 l.
13. Mecklenburg-Schwerini Nagy Hertzeg, kinek a' Mecklenburg-Strelitzi Nagy Hertzeggel 1 voksa, a' Plénumban pedig tulajdon 2 voksa van 435,091 l.
14. A' Nassaui Hertzeg és Fejedelem, a' Plénumban 2 voksal 337,327 l.
15. A' Sax - Weimári Nagy Hertzeg, kinek a' többi Hertzegei Sax házakkal egy voksa, a' Plénumban pedig tulajdon 1 voksa van 225,947 l.
17. A' Sax-Altenburgi Hertzeg a' Plénumban 1 voksal 108,000 l.
18. A' Sax-Meiningeni Hertzeg a' Plénumban 1 voksal, 130,500 l.
19. A' Holstein-Oldenburgi Nagy Hertzeg, kinek Anhalt és Schwarzburgal együtt 1 voksa, a' Plénumban pedig tulajdon 1 voksa van 238,100 l.

20. A' Mecklenburgi - Strelitzi Nagy Hertzeg a' Plénumban 1 voksal, 78,400 l.

21. Az Anhalt-Dessau Hertzeg, a' Plénumban 1 voksal, 57,000 l.

22. Az Anhalt-Bernburgi Hertzeg, a' Plénumban 1 voksal 38,900 l.

23. Az Anhalt-Kötheni Hertzeg a' Plénumban 1 voksal, 34,900 l.

24. A' Schwarzburg - Sondershauseni Fejedelem, a' Plénumban 1 voksal, 45,117 l.

25. A' Schwarzburg - Rudolfstadti Fejedelem a' Plénumban 1 voksal 49,179 l.

26. A' Hohenzollern-Hechingeni Fejedelem, kinek Hohenzollern-Sigmaringen, Liechtenstein, Reusz, Schauenburg-Lippe, Lippe és Waldeck - el együtt 1 voksa, a' Plénumban pedig tulajdon 1 voksa van, 14,000 l.

27. Liechtenstein Fejedelem, a' Plénumban 1 voksal, 5,800 l.

28. A' Hohenzollern-Sigmaringeni Fejedelem a' Plénumban 1 voksal 38,000 l.

29. A' Waldecki Fejedelem a' Plénumban 1 voksal, 54,000 l.

30. A' Reuszi Fejedelemei, idösb linea, a' Plénumban 1 voksal 24,100 l.

31. A' Reusz Fejedelmi Ház, ifjabb linea, a' Plénumban 1 voksal 57,690 l.

32. A' Lippe-Schauenburgi Fejedelem, a' Plénumban 1 voksal 25,500 l.

33. A' Lippe-Detmoldi Fejedelem, a' Plénumban 1 voksal 76,500 l.

34. A' Hessen-Homburgi Fejedelem a' Plénumban 1 voksal, 21,350 l.

35. Frankfurt szabad város, melynek Lubek, Bré-

men és Hamburgal 1 voksa, a' Plénumban tulajdon 1 voksa van 52,200 l.

36. A' szabad szövetséges város, Lübeck, a' Plénumban 1 voksal 38,000 l.

37. A' szabad szövetséges város, Brémen, a' Plénumban 1 voksal 48,500 l.

38. A' szabad szövetséges város, Hamburg, a' Plénumban 1 voksal 145,360 l.

A' Német szövetséges Státusoknak tartományait, melyek 11,451 □ mértföldnyi térközt foglalnak magokban, 34 mill. 343,900 ember lakja. Ezek két különböző nemzetekből állanak: 1. Németékből kik két különböző dialectus által különböztetik meg magokat, mint a) A' Német felföldiek, és b) a' Német alföldiek. Az utolsókhoz tartoznak a' Vallonok Luxemburgban, és Frislandiak az északi tengergparton. Ezeknek száma öszveséggel mintegy 23 mill. 845,700 lélekre megy. 2. Slávokból, kik hasonlóképp különbkülömbféle osztályokra szakadnak. Ezeken kívül vannak a' szövetséges Státusokban itt ott 260,000 Zsidók; 127,000 Olaszok (különösen Isztriában és Tyrolisbau); Frantziák mintegy 70,000-en (különösen a' Rhénuson túl fekvő Porosz és Belgiomi birtokban). Ezen második osztály öszveséggel 5 mill. 247,200 lelket foglal magában. A' mi a' vallást illeti, vannak közöttök 15 mill. 27,000 catholicusok, 11 mill. 334,400 Augs. Evang. és 2 mill. 430,000 reformátusok. Ezekhez járulnak még 25,000 Herrenhuterek, 2,500 Memmoniták, 14,000 Görög, és 260,000 Zsidók. Universitás van 20; nevezetesen: 5 Catholica, 12 protestans, és 3 vegyes. A' Jövedelem 227 mill. 788,296 ftra megy. Az állandó hadisereg 1819—1824-ig 301, 637 emberre vala határozva, kik között 222,119 gyalogság; 11,694 vadász; 43,090 lovasság; 21,717 pattantyús; és 3017 pionnier és pontonnier. Az

egész szövetséges sereg ágyúi állanak: 153 hét fontos haubitz ágyúkból, 306 hatfontos, és 153 tizenkét fontos ágyúkból. A' szövetség kivánságára az egész hadiseregnek, minden részben tökéletesen ki kell állani, 's ezen tellyesség bátorságosítására, a' sereg kiállítása után, a' népség hatszázad részének mint potló seregnek azonnal fel kell állíttatni.

Töredék Madridról.

Spanyol ország fővárosának fekvése igen különbözik azon városokéitól, mellyek gazdagságot 's jóllétet terjesztenek szélyel körökben. Ez olly sivatag homokos pusztaság közepén emelkedik fel, melly mind növények mind víz nélkül szükölködik, és minél közelebb jutunk hozzá annál nyomosabb jelei látszanak a' nyomorúságnak 's tisztátalanságnak. Samo Sierra városától egész Madrid kapujáig 10 mértföldnyi térén egy elő fát, kertet vagy nyári házatskát sem láthatni; itt amott egy véres verejtékkal mívelt hálátlan föld darab, egy kis gunyhó, és 3 vagy 4 nyomorúlt helység, mind az, a' mit körülte látsz. Nagyobb része ezen térnek pusztán 's elhagyatva áll, a' munkáltatott pedig nagyobbán követsekkel dudvával és ártalmas füvel van bevonva. Ezen valódi pusztaság keblében fekszik Madrid, mellyet kapui előtt tsak kevéssel lehet észre venni. A' város tekintete ezen oldalról (Samo Sierra felől) igen tsekély; nagyon kis térnek tetszik, 's bár 50 tornyot számlálhatni benne, közülök egyet sem lehet magasnak, büszkének mondani (mint például a' Szent Istvánunk tornyát). Ha az utazó Madrid előtt egy fertálynyira vissza fordul, azt képzei, hogy ötven mértföldnyi távolságra egy emberi lakra sem találhat, az út magánosan 's pusztán tűnik a' távolban

el; semmi szekér vagy kotsi, egy lovag vagy gyalog-
 útas sem találkozik ezen, szóval semmi jele egy birodalmi főváros közellétének. — Madridnak se kereskedése se műháza; 160,000 lakosainak nagyobb része henye, kiknek 4-ed részét kormányzati és udvari tisztviselők, másik negyedjét a' Törvény-hatóság, Egyház, 's Nemesség teszi, a' másik két rész leginkább ezeknek szolgáljaiból, boltosokból, vízfordók 's más illyesekből áll. Már ezek mind kisebb vagy nagyobb mértékben henye életet élnek. Reggel sétálás a' városban, valamelyik templombeli mise hallgatás, délben a' nagy közgyűlés, estve lovaglás sétálás, vagy kotsizás a' Prádon (a' mi Práterünkkel egy nemű leszsz), a' színjáték mindennapi meglátogatása mellett, — ezeket mondhatjuk majd minden Madridi lakos örökös foglalatosságának.

K é r d é s.

Melyik nemzet az? a' melly

Tűzzel kezd mindent, keveset tesz, végzeni semmit

Sem tud, tsak fénylik nagyja kitsinyje nyakán.

F. A' Spanyol az, tudjuk, ki szerette hazája javáért

Tenne, de gátlói tenni nem engedik azt.

Mutato nomine de te fabula narratur.

A' nyergét megütik, sullyát érezze hogy a' ló;

Ángyomnak szóllok, lyányom is érthet azon.

R e j t e t t s z ó.

Földmivelő keziben forgok; ha hibázik az elsőm

Életedet köszönöd neki úgy, 's lész kedves előttem.

Szontagh Pál.

Megfejtés a' 57. számban: Koppantó.